

Joinville, Vie de saint Louis, ed. Jacques Monfrin, Paris 1995.

Závěť krále Ludvíka IX. z roku 1270.

Tehdy si dal zavolat urozeného pána Filipa, svého syna, a přikázal mu, aby dodržoval, jako by šlo o závěť, všechna Naučení, která mu zanechal a která jsou vypsána níže ve francouzštině. O těchto Naučeních se říká, že je král napsal vlastní rukou.

Krásný synu, ze všeho nejdříve tě učím, abys z celého srdce miloval Boha; protože bez této lásky nikdo nedojde spásy. Dbej, abys nedělal nic, co by se nelíbilo Bohu, to jest vyvaruj se smrtelného hříchu, a raději snášej všemožná muka, než aby ses dopustil smrtelného hříchu.

Sešle-li na tebe Bůh protivenství, přijímej je trpělivě a děkuj za ně našemu Pánu a měj na mysli, že sis je zasloužil a že Bůh vše obrátí ve tvůj prospěch. Dopřeje-li ti zdar a štěstí, děkuj mu pokorně, aby ses, ať už kvůli pyše nebo něčemu jinému, nezhoršil tam, kde bys měl být lepší, protože nikdo nesmí válčit proti Bohu pomocí jeho darů.

Zpovídej se často a zpovědníka si vyber z řad moudrých mužů, aby tě uměl poučit, co musíš udělat a čeho se musíš vyvarovat a drž se a chovej se tak, aby se tě ani zpovědník, ani přátelé nebáli pokárat za tvoje zlé skutky. Bohoslužbám církve svaté naslouchej zbožně a bez tlachání a modli se k Bohu srdcem i ústy, zvláště při mši, když kněz proměňuje. V srdci buď laskavý a soucitný vůči chudým, ubohým a zkormouceným lidem a dodávej jim odvahy a pomáhej jim, jak jen budeš moci.

Dobré obyčeje svého království udržuj a špatné ruš. Neprahni po majetku svého lidu a nepřetěžuj ho poplatky a daněmi, není-li to nezbytně nutné.

Máš-li v srdci nějaké trápení, svěř se co nejdříve zpovědníkovi nebo někomu moudrému, kdo není plný jalových slov, pak své trápení poneseš snadněji.

Obklopuj se lidmi moudrými, statečnými a věrnými, ať z řad řeholníků nebo laiků, jimž je cizí chtivost a žádostivost, a často s nimi rozmlouvej, a chraň se lidí zlých a vyhýbej se jejich společnosti. Ochotně naslouchej slovu Božímu, uchovávej je ve svém srdci a často se modli a získávej odpustky. Miluj, co je prospěšné a dobré, a chovej v nenávisti vše, co je špatné, ať je to kdekoli.

Nikdo ať se před tebou neopovazuje říkat slova svádějící a vybízející k hříchu, ani pomlouvat a hanobit jiného za jeho zády. A nestrp ani to, aby před tebou kdokoli říkal podlá slova o Bohu a o jeho svatých. Často děkuj Bohu za všechna dobrodíní, která ti prokázal, abys byl hoden ještě dalších.

Při vynášení rozsudků a při sjednávání práva pro své poddané buď nestranný a přísný, neohlížej se ani nalevo, ani napravo, ale hled' vždy na právo, a dokud nevyjde najevo pravda, podporuj žalobu chudého. A kdyby si někdo soudně stěžoval na tebe, ničemu nevěř, dokud se nedopátráš pravdy; protože pak budou tvoji rádcové soudit směleji podle pravdy, ať ve tvůj prospěch nebo ve tvůj nepospěch.

Pokud máš v držení něco, co patří jinému, ať už jsi to získal sám nebo jsi to zdědil po svých předchůdcích, a je jisté, že to patří jinému, vrať to bez meškání, a když to jisté není, přikáž, aby se věc bezodkladně a rychle vyšetřila, a šetřením pověř moudré lidi.

Pečlivě dbej, aby tvoji lidé a tvoji poddaní žili za tvé vlády v míru a v souladu s právem. Zvláště dobrá města a obce svého království uchovávej ve stavu a ve svobodě, v jakých je uchovávali tvoji předkové, a dlužno-li něco napravit, naprav to a odčiň, a chovej je v přízni

a v lásce; protože díky síle a bohatství velikých měst se ani tvoji poddaní, ani cizinci neodváží proti tobě nic podniknout, a zvláště pak tvoji párové a baroni.

Cti a miluj všechny služebníky církve svaté a dbej, aby jim nikdo nebral dary a almužny, které jim dali tvoji předkové, ani aby jim z nich nikdo neubíral. Vypravuje se o králi Filipovi, mém dědu, že jeden jeho rádce mu jednou řekl, že sluhové církve svaté se na něm dopouštějí mnoha křivd a zločinů tím, že mu berou jeho práva a zkracují ho v jeho soudní pravomoci, a že se velmi diví, že to král snáší. A dobrý král mu odpověděl, že o tom nepochybuje, ale že zvážil, jaká dobrodiní a jakou blahosklonnost mu Bůh prokazuje, a proto raději upustil od svého práva, než aby se přel se sluhy církve svaté.

Otce svého i matku svou chovej v úctě a ve vážnosti a dodržuj jejich přikázání. Beneficia církve svaté uděluj osobám poctivým, které žijí řádným životem, a uděluj je po poradě s moudrými a čestnými lidmi.

Vyvaruj se toho, abys bez důkladného uvážení rozpoutal válku proti křesťanskému vladaři. Kdybys to však udělat musel, pak šetři církev svatou a ty, kteří ti nijak neuškodili. Dojde-li k válkám a sporům mezi tvými poddanými, urovnej je co možná nejdříve.

Pečuj o to, abys měl dobré převůty a dobré rychtáře, a často se zajímej o ně i o služebníky svého domu, abys věděl, jak žijí a zda nepropadli nějakému hříchu, například přílišné chtivosti nebo falši nebo podvádění. Usiluj o to, abys ze svého království vykořenil všechny ošklivé hříchy, zvláště vyhlazuj, seč budeš moci, rouhání a kacířství. Dbej, aby výdaje na tvůj dům byly rozumné.

A konečně, přemilý synu, dávej po celém svém království zpívat mše a pořádat modlitby za moji duši: a přiznej mi zvláštní a plnoprávný díl na veškerém dobru, které vykonáš. Krásný drahý synu, dávám ti všechna požehnání, jaká jen dobrý otec může svému synovi dát. Kéž tě požehnaná Trojice a všichni svatí chrání od všeho zlého a kéž ti Bůh udělí tu milost, abys vždycky konal podle jeho vůle a abys ho ctil a abychom ty i já mohli po tomto smrtelném životě přebývat s ním a chválit ho bez konce. Amen.